

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspedija v „Katol. Tiskarni“ Koptarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 138.

V Ljubljani, v ponedeljek 19. junija 1899.

Letnik XXVII.

Kmetiški svet.

(Poročila član kmetiš. sveta, dež. odb. Povše.)

(Dalje.)

II.

Zopet drug pododsek je razpravljal o sredstvih, s katerimi naj se zabrani, da se ne zanese s Francoskega v naše kraje nova trtna bolezen imenovana Blak-rot (črna gnjilina), katera glivica se grozno hitro množi in pustoši trte še huje od glivice »oidium« — grojzdni plesnjivec, in od peronosper, kateri glivični bolezni ste bile tudi zanešeni k nam iz Amerike in s Francoskega.

Črna gnjilina (Blak-rot) se je zapazila najprvo l. 1848 v Ameriki v pokrajini Ohio. Na Francoskem so jo zapazili l. 1885; sedaj jo imajo že v 29 okrajih. L. 1896 pokazala se je tudi na Ruskem in sicer v Kavkazu.

Doslej vsaj uradno ni konstatovano, da bi to novo grozno trtno bolezen imeli v Avstriji in tudi ogerska vlada uradno trdi, da je dala vse vinograde uradno preiskati ter da se je prepričala, da še ni zanešena ta bolezen tusem.

V Ameriki velja Blak-rot kot najhujša trtna bolezen. Poročila s Francoskega se glase enako tužno, kar je toliko huje, ker vsaj doslej še ni sredstva, katero bi bilo zanesljiva pomoč proti tej glivici.

Ogerska vlada je vpoštevaje grozno škodo in nevarnost za vinogradarstvo odredila, da je prepovedano uvažati trte s Francoskega.

Tudi naša vlada je poslala veščaka na Francosko, da preišče ondotne razmere, ki pa je poročal, da se črna glivica nahaja le na francoskih domačih trtah, na ameriških vrstah: riparia, rupestris in solonis pa ne.

Z ozirom na potrebo dobave ameriških trt za prenavljanje vinogradov, opustošenih po trtni uši, je avstrijska vlada dovoljevala še nadaljni prosti uvoz omenjenih trt s Francoskega.

Ogerska vlada pa posebno v poslednjih dveh letih strogo zabranjuje uvoz trt s Francoskega in konečno je tudi avstrijska vlada vprašala kmetiški svet, ali je izdati takoj prepoved proti uvažanju trt s Francoskega, ker se je prepričala po svojem odposlancu profesorju dr. Rathayu, da le s prepovedjo uvoza trt sploh je mogoče obvarovati našo vinorejo nove silne nevarnosti. Nekateri trgovci z ameriškiimi trtami so prosili, da bi z ozirom na nezadostno množino ameriških trt smeli pod pogoji varnosti še dobivati trt iz onih francoskih pokrajin, v katerih doslej še ni ta bolezen razširjena.

Pododsek upošteva silno hitri razvoj in namnoženje te glivice, je sklenil kar najstrožje postopanje proti tej glivici, katero uničevati je kaj težavno. Poskušalo se je uničevati jo z bakrenim vitrijolom, modro galico, toda uspehi niso taki, da bi se moglo trditi, da jo galica do celega ugonobi. Sploh se mora dokaj močnejša raztoplina rabiti, in sicer trikrat tako močna, kakor za škropljenje proti peronosperi. Tudi se mora najmanj petkrat trte škropiti in še ni uspeh gotov. Iz teh razlogov se je te nove trtne bolezni toliko bolj bati, ker tudi z dragimi trudopolnimi troški nimamo gotovosti, da jo zamoremo zatreti.

Prav iz tega razloga pa ne preostaje drugega, kakor da se strogo prepove uvaževati ameriške trte s Francoskega, sploh iz inozemstva.

Oidium, peronospero, filoksero, te grozne vničevalce naše trte, dobili smo le po uvažanju ptujih ameriških in francoskih trt. Zato mora biti država v tem oziru neizprosna in paziti, da se ne zanese še ta nesreča v naše vinograde.

Res je, da zamoremo naše po trtni uši vničene vinograde le po ameriških trtah prenoviti, toda na stotisoče hektarov se nahaja že prenovljenih vinogradov, na tisoče hektarov trtnic in matičnjakov z ameriškiimi trtami nasajenih imamo po Avstriji in osobito na Ogerskem, tako da strokovnjaki trdijo, da bo mogoče doma dobivati do-

volj ameriških trt za obnovljenje vinogradov. Zastopnik našega dežel. odbora je zahteval najstrožjo prepoved uvozu ptujih inozemskih trt, ker, ko bi še ta bolezen prišla na naše vinorejce, ki so z neverjetno požrtovalnostjo in zadolženjem obnovili opustošene vinograde, nastati bi znala še hujša katastrofa od sedanje, ko bi prezadolženi ne našli več kredita za nadaljni obstanek. Tudi je pozivljaj ces. vlado, da, če bo zapazila, da vendarle pomanjkuje trt ameriških za obnovljenje vinogradov, naj pa loti se naprave obširnih matičnjakov za ameriške trte, ter da če tudi z velikimi denarnimi žrtvami treba poskrbeti za zadostno množino ameriških trt, se vedno spominja opasnega stanja našega vinogradarstva, katero bi nadaljnih nezgod pač ne moglo več pretrpeti.

Obveljali so slednjič sledeči sklepi, katerim je tudi celi kmetijski odsek pritrdil:

1. Ces. vladi se nujno priporoča, izdati najstrožjo prepoved proti uvozu trt iz inozemstva.

2. Ces. vladi se toplo priporoča, s zdatnimi sredstvi skrbeti za vzgojo ameriških trt v domačih trtnicah.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. junija.

Izvršilni odbor desnice se brzkone ne snide v prihodnjih dneh, kakor se je pred nekaj časom poročalo. Načelnik mladočeškega kluba, dr. Engel, ki je kot tak tudi član eksekutivnega odbora, pravi v svojem listu, da zadnje posvetovanje ni imelo nikakega uspeha, ker je bilo tedaj na dnevnem redu nagodbno vprašanje in je imel grof Thun dovolj opravila samo s to zadevo. Pri ti priliki se je pa tudi sklenilo, da sme načelnik vitez Jaworski sklicati prihodnjo sejo, kadar se njemu zdi zato primeren čas. Tudi se je vršil razgovor o predlogu čeških poslancev, ali bi ne kazalo izvoliti poseben odsek, ki naj bi se posvetoval o postulatih desniških strank in pripravil

LISTEK.

Iz življenja.

(Slike. Piše Vek. Potočnik.)

(Konec.)

14. Blagi gospod,

Za vse je svet dovolj bogat
In srečni vsi bi bili,
Ko kruh delil bi z bratom brat
S prav srčnimi čutili!...

Bila je v mestu.

Obiskala je sina, ki služi cesarja. Že celo leto ga ni videla in več ni mogla strpeti, morala je k njemu. Toda deset ur hoda!... To ni kar si bodi za njo, staro ženico. Toda kaj ne pretrpi za ljubljene sina zlato, materino srce!...

Spremljal jo je pol ure; dalje ni mogel, ker ga je klicala dolžnost nazaj.

Bril je mrzli sever ter ji podil zmrzle snežinke v veli, nagubančeni obraz.

In še pet ur naj leze po neuglajeni poti ter si dela tir!

Ko bi le imela kakov krajcar, da bi si kupila četrtinko vina ali gorko juho; toda vse je dala sinu. — Saj krvavo potrebuje, ko se mu godi tako slabo!... Zatrjevala mu je, da si je prihranila dovolj za dolgo pot, čeravno si ni pridržala niti novčiča.

Materino srce!...

Tako težko sope — —

Noge se ji izpodtikajo, moči jo zapuščajo.

Kaj ko bi si malo odpočila?...

Vsedla se je na hrastov štor.

Oh, tako dobro ji dene! In čez kake četrt ure bo lahko nadaljevala svojo pot. Sever ji brije v zmrzla lica, udje ji trepečejo — —

Polastila se je je nekaka nezavest, da ni slišala veselega zvončkljanja bližajočih se sanij.

»No, mamica, ali vas ne zebe?« jo je nagovoril v saneh sedeči, precej stari gospod.

Vzbudila se je ter začudeno pogledala.

»Ste-li onemogli?«

»Pet ur hoda sem že naredila, gospod, pet pa še jih imam, to ni malenkost za take stare kosti. In malo počivam!...«

»Pa prisedite k meni; tudi jaz se peljem isto pot.«

Starki se je storilo milo in utrnila si je solzo hvalečnosti — — —

»Tako, mamica, zdaj pa se zavijte; saj ste vsa premrzla!...«

V bližnji gostilni pa ji je kupil neznani gospod gorko juho in ji ponudil kupico vina. Kako jo je to pokrepčalo! Ni mogla najti besed, da bi dobrega gospoda primerno zahvalila.

In med daljno vožnjo mu je na razna vprašanja vse povedala, kdo je, kje je bila, kako ljubi svojega sina, kaka beda vlada doma itd.

Gospodu je delo dobro, ko je izpoznal, kako blago, čuteče in ljubeče srce bije pod to razkavo, nagubančeno odejo.

In že čez pol leta je bila stara ženica v grajšini dobrega gospoda, njen sin pa je vstopil čez leto dni pri njem kot kočijaž v službo...

Bila sta srečna!...

potrebno gradivo za skupno sejo izvršilnega odbora. Člani odbora so bili v tem oziru različnih misli. Precejšnja večina članov je zastopala stališče, da bi bil nepotreben podrobni načrt, ker ga ima desnica že davno pripravljenega in je obsežen v adresnem načrtu večine, ki je merodajen za vse desniške stranke. Konečno pravi posl. dr. Engel, da so se s to izjavo zadovoljili tudi češki poslanci ter pripomnili, da se sedaj lahko prične resno delo, ker ima vlada proste roke.

Mirovna konferenca ne bo dovedla do nikakega miru in sporazumljenja in prav verjetno je, da ne pride do prav nikakega vsepa. Niti do sklepa glede razsodišč ne bo prišlo. Angleški in ameriški delegati odločno nasprotujejo nasvetom ruskih in nemških poslancev. Na razoroženje niti misliti ne moremo in iz zelo burnih debat bi bilo skoro sklepati, da pride prej do vojske nego do mira. Le škoda za lepe svote denarja, ki ga bo požrla vsaki državi neplodna mirovna konferenca.

Ministerska kriza v Franciji se tudi minula dva dni ni mnogo približala svoji rešitvi. Predsednik Loubet je vzel na znanje izjavo senatorja Poincaré ter se obrnil do drugih vodij francoskih republikancev, a dosedaj tudi teh nobeden ni rešil težavne naloge. Bili so pri Loubetu poleg predsednikov obeh zbornic Brisson, Meline, Ribot in Rouvier, katerih vsak je že svoj čas okušal sladkosti ministerskega predsedstva v Franciji. Pozneje je Loubet pozval k sebi Waldeck-Rousseau-a katerega so listi imenovali takoj prvi dan ob enem s Poincaré-jem. Ta mož je izjavil, da bo poskusil svojo srečo, in je takoj v soboto šel na delo, katerega pa še ni mogel dovršiti. Vendar pa trdijo republikanski listi, da bo njemu usoda mileja. V njegov kabinet vstopijo mej drugimi Millerand, Constans in Kazimir Perier. Tudi Bérenger bo baje član novega ministerstva. Tudi se trdi, da bo dobil v zbornici na svojo stran do 350 glasov. Posebno značilen bo toraj za novo vlado, ako se ji res posreči priti na krmilo, socialistiški vodja Millerand, ki je tudi zgovoren odvetnik. Na ta način se bodo našli v novi vladi vsi radikalni, protikatoliški elementi. Napoveduje se že sedaj brezobziren boj »črni reakcije«, Dreyfus bo pa vkovan med zvezde. Lepa družba bo to in Francija, ki tako nujno potrebuje miru, si lahko častita, ker sedaj šele napočijo zanjo časi krutega boja.

Cerkveni letopis.

Dostojanstvo kardinala.

Ljubljana, 19. junija 1899.

Ker je danes menda prvikrat Slovenec dobil dostojanstvo kardinala, se spodobi, da o tej časti nekoliko spregovorimo. Ime kardinal se prvikrat nahaja za časa papeža Silvestra I. in se izvaja iz latinske besede »cardo«, kar pomeni tečaj, na katerem visijo vrata, hrvaški stožer, tedaj stožernik isto kot kardinal. Ta naslov pristojna sedaj le prvim papeževim svetovavcem, in sicer radi njih stalnega poslovanja pri rimski stolici in važnega vpliva pri vladanju vesoljne cerkve. Da so rimski duhovni (presbyterium romanum) kot bližnji pomočniki papeževi že od prvih časov posebno čast uživali, je samo ob sebi umevno. Bili so načelniki v duhovnem pastirstvu onih oddelkov, v katere je morda že papež Klemen ali kmalu za njim eden njegovih naslednikov razdelil rimsko mesto pod imenom »tituli«; pri teh oddelkih, menda prvotnih župnijah, bivali so s stalnim poslom, toraj »incardinati«, in se imenovali »cardinales«, z ozirom na one potovalne duhovnike, katere so kot poslance v raznih zadevah nazivali »visitatores«. Tem stalnim duhovnikom, menda prvotnim rimskim župnikom, so se v sodelovanje pridružili še dijakoni - oskrbniki ubožnih zavodov v Rimu in škofje iz bližnje okolice rimske. In ko se je ime kardinal prvotno privedalo tem sodelovavcem papeževim, so si ga kmalu tudi drugih mest duhovni pastirji prisvojevali, zlasti še pri stolnicah, dokler ni papež Pij V. leta 1567 zaukazal, da naj to častno ime odslej velja le svetovavcem rimske stolice, katere je »cardo«, t. j. pravi tečaj za cerkve vernikov vesoljnega sveta.

Število teh svetovavcev dolgo ni bilo stalno; papež Sikst V. pa je leta 1587 določil, da naj ta papežev svet ali senat šteje šest škofov iz rimske okolice, petdeset kardinalov z naslovom mašniki, ki so ali škofje ali mašniki, in štirinajst dijako-

nov, ki so ali škofje ali mašniki ali pa le dijakoni. Sedaj je le starašina tretje vrste (kardinal Mertel) samo dijakon. Načelnik (dekan) vsem kardinalom je škof Ostijenski, ki ima pravico, novo izvoljenega papeža posvetiti v škofa, če to že ni bil prej, in za ta slučaj nosi tudi znak nadškofa ali pallium.

Kardinalskemu zboru pristojajo visoke časti in pravice. V katoliških državah se kardinalu skazuje čast, katera gre princem vladarske dinastije. Če papež umrje, je vlada cerkve pri zboru kardinalov, ki jo izvršuje po trojici vseh treh vrst, ki so: prvi kardinal-škof, prvi kardinal mašnik, prvi kardinal-dijakon. Od časa papeža Nikolaja II. imajo le kardinali pravico voliti novega papeža; volijo ga po navadi tudi le izmed kardinalov, dasiravno to ni bilo vedno tako; tudi ni dvomiti, da se ta način pravnim potom lahko predrugači; saj ugovarjati bi se težko dalo, ako bi razmere silile, da si papež sam izbere svojega naslednika.

Poslovanje kardinalov, dokler papež živi, je različno in se odlikuje po delovanju v raznih zborih ali kongregacijah (takih je sedaj v Rimu blizo trideset), v konzistoriju ali zboru s papežem na čelu, in raznih uradih rimske stolice, n. pr. državno tajništvo, Datarija, Penitenciarija i. dr.

Kardinale si papež izvoli iz krogov učenih inkušenih mož, kakor jih potrebuje za svet in pomoč, voli si jih iz načelnikov slovečih škofij po svetu, in sicer prav prostovoljno, ali pa tudi na posebno željo in priporočilo štirih katoliških vele-vlastij: avstrijske, francoske, španske in portugalske. Takim izvoljencem se pravi »kardinali krone«.

Visokemu dostojanstvu so primerna tudi vnana častila. K takim prištevamo naslov »eminentca«, po naše najbolj »prevzvišenost« ali pa »prevzornost«; posebno odlikuje kardinala talar rudeče barve, le redovniki ohranijo si barvo redovniške obleke ali tej enako, in pa ozaljšan rudeči klobuk, katerega le papež osebnost, in sicer v Rimu, izroči kardinalu; nadalje nosi kardinal rudečo kapico, katero mu odlični ud častne straže papeževe prinese na dom, in rudeči biret, katerega prejmo v Rimu bivajoči na dan imenovanja iz rok papeževih, vnanjim pa duhovski poslanec ali ablegat donese, da mu ga ali posebni pooblaščenec, v štirih katoliških državah pa vladar slovesno izroči.

Našemu kardinalu prevzvišenemu nadškofu Missiju bode 27. t. m. v pridvorni kapeli dunajski presvitli cesar sam izročil kardinalski biret. Slovesni obred za to je natanko določen za 11. uro dopoldne.

Cerkvena slovesnost se vrši v cesarski dvorni kapelici po naslednjem obredu: Ob 1/2, 11. uri pripelje se v spremstvu tajnika papežev ablegat, ki prinese papežovo pismo (breve) in rudeči biret, ter ju na dve blazinici položi na stranski oltar in pokrije z rudečim suknom. Tajnik tu ostane, ablegat pa gre po kardinala na dom s tremi cesarskimi kočijami. V prvih dveh se pelja spremstvo, namreč papežev častnik, plemič, kardinalov monsignore in tajnik, v tretji, ki jo šest vrancev pelja, pa kardinal z ablegatom. V sobanah pred cesarjevim apartamentom se je do 11. ure zbralo veliko spremstvo cesarjevo, t. j. kamorniki, tajni svetniki, načelniki in višji poveljniki cesarskih straž, najvišji pridvorniki, krilati in generaladjutanti; med nje stopi kardinal. Po tej vrsti gre sedaj spreved v kapelico, in za kardinalom cesar, ki se v cerkvi pod prestolom vstopi pred klečalo, blizo njega kardinal, za njim ablegat. Na to prične škof (menda letos pridvorni škof Majer) slovesno pontifikalno mašo; po sveti maši na cesarjev miglje pristopi ceremonijar k ablegatu; ta z oltarja vzame na zlati tasi papežovo pismo, se proti cesarju pokloni ter z latinskimi besedami nagovori cesarja. Besede veljajo najprej Nj. Veličanstvu, potem pa dičnim lastnostim in zaslugam cesarja, ter se končajo s prošnjo, da naj Nj. Veličanstvo blagovoli novemu kardinalu izročiti znamenje dostojanstva. Na to ablegat klečé ponudi papežovo pismo, katerega se cesar dotakne z besedo: »Legatur!« Dvorni kapelan prebere papežovo pismo, ablegat pa vzame rudeči biret z oltarja, poklekne s kardinalom vred pred cesarjev prestol. Cesar se pokrije ter dene kardinalu biret na glavo. Kardinal takoj vstane, se odkrije in gre pred oltar »Te Deum« zapet. Po odpeti zahvalni pesmi stopi kardinal višje ter z biletom na glavi podeli apostolski blagoslov. S tem je slovesnost v cerkvi končana,

cesar se v spremstvu vrne v svoj apartament, kardinal pa v zakristiji obleče rudeči talar in gre k cesarju v zahvalno avdijenco; med to pozneje predstavi tudi svoje spremstvo.

Po tem obredu se bo jutri teden v dvorni kapeli vršila slovesnost, pri kateri naš metropolit en znak kardinalstva prejme iz rok presv. cesarja. Ad multos annos!

Jacobus Gallus.

(Konec.)

Njegovo glavno delo poleg zbirke maš je »Opus musicum«. Več let je je pripravljaj; ko je bilo zrelo za natis, je zapustil službo pri olomuškem škofu in se je preselil v Prago, kjer je bil brat Jurij v tiskarski službi. Najbrže je pri njem stanoval. V Pragi je bil kantor pri cerkvi sv. Janeza na obrežju.

Prvi del zbirke »Opus musicum« obsega 103 pesmi za čas od 1. adventne nedelje do velikega tedna in je izšel v novembru l. 1586. Veliki uspeh, zlasti nagovarjanje višjih duhovnikov, mu je dal pogum, da je takoj pričel z izdajo drugega dela. Dasi se je moral boriti z denarnimi težavami in dasi so nekateri vodje manjših zborov neugodno kritikovali njegovo delo, izšel je drugi del v marcu l. 1587. Predgovor je naslovljen na opate, prošte in druge prelatske. V njem prosi Gallus, da naj milostno sprejme njegovo delo; brž ko bo zvedel, da jim ugaja, nadaljeval bo tisek in bo veselejše, pogostnejše in lepše peval. Ni mu bilo le za moralno pomoč, ampak tudi za gmotno. — V tem pregovoru pravi namreč, da si neče s skladbami bogastva delati, ampak samo najpotrebnejše prislužiti. Ta klic ni bil zastonj; prelatske, zlasti škof Pawlowsky, so mu skrbeli za remuneracijo. Drugi del zbirke »Opus musicum« je podal cerkvenim zborom skladbe za čas od velikega tedna do binkošti. Tretja knjiga, ki obsega čas od binkošti do adventa, je izšla 29. septembra l. 1587. S tem je cerkvenim zborom podal celotno zbirko.

Gallus je zlagal tudi za izvencerkveno petje madrigale. Dasi je bilo ravno takrat takih skladb obilo, se je vendar lotil dela. Tudi tu je hotel ustvariti nekaj izvirnega: latinski naj bodo, ker je ta jezik najbolj razširjen, besedilo bodi čisto »in naj se izogiblje tudi sence kake nedostojnosti.« Tri knjige madrigalov so izšle l. 1589 in 1590.

Izdal je k »Opus musicum« še četrty del, v katerem so napevi za godove svetnikov. Ob koncu sta psalma »Cantate domino canticum novum« in »Laudate Dominum in sanctis eius«, zložena za 24 glasov.

Gallus je umrl dne 18. julija leta 1591 v Pragi.

Toliko smo posneli iz natančnega popisa g. dr. Mantuanija. Naš čislani rojak na Dunaju si je s tem pridobil lepe zasluge ne le za našo domačo zgodovino in za naš rod, ampak tudi za splošno glasbeno zgodovino, ker je svetu odkril velikega, plodovitega skladatelja in zaslužnega reformatorja cerkvenega petja. Gallusove skladbe izdaja sedaj »Družba za izdajanje glasbenih spominikov v Avstriji« s podporo c. kr. ministerstva za uk in bogočastje pod vodstvom Guidona Adlerja. Udnina pri tem društvu je 10 gl. na leto. Prvi del »Opus musicum«, ki je sedaj izšel, ima spis dr. Mantuanija kot uvod in sliko Gallusovo. Izdala sta ga prof. Emil Bezceny in dr. Josip Mantuani. Strani XXXIII in 175 v velikem formatu. Za neude je cena tega dela 10 gid. 80 kr. E. L.

VABILO

k

shodu

katol. slov. društva za radovljiški okraj,

ki se bode vršil

dné 25. junija 1899. l. ob 4. uri popoldne

na Savi pri Jesenicah

v prostorih Frjanove gostilne,

in kjer bodo med drugimi poročali tudi poslanci dr. Krek, Pogačnik in Ažman.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. junija.

(Schiffersteinova ustanova in »Narod«.) Sobotni »Narod« je imel zanimiv cfrasti članek o semeniški ustanovi Schiffersteinovi. Pisec v njem podaja nekaj resničnega, nekaj namišljenega, razodeva želje ter kliče na pomoč deželni odbor in mesto Kranj. Svetujemo možu, da si tam, kjer je dobil nekaj podatkov o ustanovi, da pokazati še prvotno pismo ustanovnikovo do škofa ljubljanskega z dne 12. marca 1756, prepis oporoke, ustanovno pismo z leta 1847, pa besedilo organičnega dodatka, z najvišjem odlokom Nj. Veličanstva dne 14. avg. 1892 na predlog c. kr. ministerstva za uk in bogočastje potrjenega. Tam bo zvedel, koliko ima deželni odbor, ali mesto Kranj, ali pisec sam s to ustanovo opraviti. Lahko tam tudi pregleda vsakoletne račune, ki so do vinarja natančni in odobreni. Se ve, da treba tudi nekoliko ustanovnega prava znati, da kdo reč ume in postavno sodi, preden svojemu srcu kaj duška da. V to svrhu bodi n. pr. priporočena knjiga »Das österreichische Stiftungsrecht«, von Dr. Rudolf Herrmann von Herrnitz, Wien, 1896.

Upravništvo Schiffersteinove ustanove.

(Nadvojvoda Leopold Salvator) je dospel v soboto z Gorenjskega v Ljubljano ter se nastanil pri »Slonu«. Vsprejel je potem deželnega predsednika Heina, deželnega glavarja pl. Detelo in fml. pl. Hochsmanna. Včeraj zjutraj se je udeležil sv. maše v frančiškanski cerkvi in si potem ogledal mesto. Obiskal je tudi cerkev sv. Jakoba. V spremstvu deželnega predsednika Heina in domačega župnika kanonika Rozmana si je cerkev ogledal, ter se pohvalno izrazil o marmornatih kipih; posebno je pohvalil Frančiškovo kapelo. Popoldne se je odpeljal proti Zagrebu.

(Odlikovanje.) G. I. Jesenko, c. kr. profesor v Trstu, je na svojo prošnjo umirovljen in tem povodom dobil naslov šolskega svetnika.

(Odlikovan rojak) Idrijski rojak, upokojeni gimn. profesor Janez Repič na Dunaju (Fünfhaus, Neubaugürtel, 19), je odlikovan s papeževim redom »d'Avvocati di San Pietro«. — Red je ustanovil papež Pij IX. l. 1871 zlasti za pravnike, ki branijo pravice sv. Stolice. Izjemoma ga dobé tudi pisatelji, ki zagovarjajo katoliška načela. Med take zaslužne pisatelje je šteti tudi g. Janez Repič, ki že dolgo požrtvovalno sodeluje pri raznih dunajskih in pokrajinskih katoliških listih. Tudi Jeranova »Danica« je obelodanila marsikak Repičev spis. — »Red zagovornikov sv. Petra« je križec z žarki, nad križcem tiara s ključema. Na eni strani križa je napis: »Avvocati di San Pietro«, na drugi pa: »Tu es Christus, Filius Dei vivi«. Nosi se na violčastem rumeno obrobljenem traku. Odlikovancu čestitamo!

(»Narodovi« junaki.) O shodu v Šmartnem pod Šmarno Goro je prinesel »Narod« članek, ki je vreden njegovih bralcev. Norčuje se iz govorov, a mi konstatiramo le to: Prišli so na shod vsi »Narodovci«, kar jih je pod Šmarno Goro. Ko so nekaj šepetali in se krohotali, so bili pozvani, da naj nastopijo in javno povedó, kaj mislijo, a so molčali in se le v ustne grizli in kisko smejali. To pa, česar se niso upali reči pred ljudstvom, ker je stvar preneumna, so se upali poslati »Narodu«, ki je za take čenče čisto pripraven list. »Narodova« inteligenca je že požrla toliko neumnostij, da ji tudi te ne bodo škodovala.

(Poseben vlak z znižano ceno na Brezje dovoljen.) Državni poslanec g. vodja Povše je prejel danes od železniškega ministra pismo, v katerem mu naznanja, da je ustregel prošnji »slov. kršč. soc. zveze« in dovolil poseben vlak s 50% znižano vozno ceno iz Ljubljane v Lesce ter da je že naročil ravnateljstvu državne železnice v Beljaku, naj ukrene vse potrebno.

(Mož blagega spomina.) Leopold Belar, ki je dolgo vrsto let koristil mladini kot ljudski učitelj in ravnatelj in oskrboval petje pri sv. Jakobu v Ljubljani, je umrl po prav kratki bolezni dne 17. junija v lepi starosti 71 let. O učiteljskih njegovih letih naj mu zloži najlepšo hvalo kak tovariš njegov, ne bo ga hvalil preveč; zlasti je želeli, da bi se tak mož naslikal vsestransko, kolikor popolnejša bo slika, toliko lepša bo. Čut hva-

ležnosti me sili, da pridenem tudi jaz malo peresce k njegovemu vencu. Rajni je nam nepozaben po svojem blagem značaju. O njem se niti lahko reči ne more, da je imel »službo«; ni služil, kjer je bil, je bil z vsem srcem; delo je bilo njemu življenje, natančna vestnost njegovó veselje. Petje in glasbo je ljubil s tako vnetostjo, da smo ga blagrovali v njegovi sreči. Odkar je stopil v pokoj, je živel sploh samo za pesem. Poleg tega, da je na visoko stopinjo povzdignil šentjakovski pevski zbor, da je z gorečo delavnostjo učil v Lichtenthurnovem zavodu, je tudi brezplačno prevzel poduk pri društvu za katoliške delavke; tu je iz društvenic petja do cela nevesčih sestavil in izolikal pevski zbor, ki dela čast ne le društvu, ampak slovenski pesmi sploh; zadnja delavska vzajemna slavnost je nesla ta glas po svetu. Umevno je, da tako pravo pevsko srce mora najti priznanja tudi v lastnih skladbah; posebno v cerkveni glasbi si je pridobil častno ime skladatelja. Zasluzni nepozabni blagi mož nam bo v nekaterih stvarih nenadomestljiv. Tolaži nas zavest, da so njegova dela šla z njim v večnost. — Jan. Rozman, mestni župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani.

(Premeščen je) poveljnik tuk. deželnega orožniškega poveljništva podpolkovnik Jak. Smole v Gradec, na njegovo mesto pa pride major R. Riedlinger iz Lvova.

(God sv. Cirila in Metoda) bo letos prvokrat 7. in ne 5. julija. Kresovi v čast slovanskima apostoloma se bodo zažigali na predvečer, toraj šestega julija zvečer.

(Zahvala.) Odbor I. ljubljanskega delavskega konsumnega društva se najiskreneje zahvaljuje preč. g. dr. Kreku, č. g. E. Lampetu in pevskemu zboru katoliškega društva za delavke, ki so pripomogli, da se je včerajšnja slovesnost v čast društvnemu zavetniku sv. Antonu Padovanskemu v kljub neugodnemu vremenu tako lepo izvršila. Bog povrni stotero! — Ljubljana, 19. junija 1899. — J. Pliberšek, načelnik. — Moškerc, tajnik.

(Iz Velesovega) 15. junija. »Qui tacet, consentire videtur« pravi latinski pregovor, zato hočemo odgovoriti na kratko dopisu iz Šenčurja od dne 13. maja t. l. v 111. številki »Slov. Naroda«. — Znani dopisnik nič posebnega ne pove, udriha nekoliko po našem županu in nekaterih odbornikih. To pa zato, ker se bližajo občinske volitve. Kdo bo župan naprej, se ne vé, to pa se vé, da tega župana pri nas vse čišla in spoštuje, izvzemši par plev. — Dopisnik v »Slov. Nar.« hoče naznaniti vsemu svetu, da je v Šenčurju gasilno društvo. Nobeden ne pravi, da tako društvo ni potrebno. Saj se ustanavlja povsod. Vprašanje je, kako bo društvo delovalo, ker so tako raztresene vasi. Njihovo geslo: Na pomoč! Na pomoč vsem itd., kakor se glasi konec omenjenega dopisa »Slov. Nar.« ne bo obveljalo. Evo dokaza! V Šenčurju imajo že mnogo let eno brizgalnico. Ko je prišlo pri občinski seji na dnevni red, da bi se ustanovilo gasilno društvo v Šenčurju, ni nobeden temu nasprotoval. Občinski odbornik Val. Selan iz Trate je pa rekel, če bode to društvo tako gasilo, kakor takrat, ko je gorelo v Praprotni Polici, kjer so štiri hiše popolnoma pogorele in kamor razun župana in občinskega sluga iz Šenčurja nihče ni prišel, še manj brizgalnica, potem ni treba ustanavljati društva. Na vprašanje, zakaj ni bilo nobenega, je odgovoril g. Kuralt: »Saj nismo vedeli, kako gori.« Odbornik Val. Selan mu je razjasnil, da kadar gori, gre dim in plamen kvišku. Slišali smo tudi, da zato niso šli gasit, ker so hudi na Velesovce. To je torej tisto njih geslo. Ni nam ravno po volji, da se moramo nad kom znašati, saj vemo, da surovih napadov na župana in odbornike niste sami krivi, ampak imate sokrivce. To verujemo. Dolžnost naša je, da se branimo. Nam je na tem, da se za potrebni napredek in občni blagor kaj stori. Dela je še mnogo. Dasiravno imate bralno društvo, njega sad se še ni pokazal. Toliko povemo dopisniku iz Šenčurja, da bo vedel, da še živimo.

(Razpisuje) se mesto poštarja pri c. kr. pošt-nem in brzojavnem uradu v Senožečah proti pogodbi in kavciji 500 gld. z dolžnostjo k vstopu v penzijsko društvo za poštno uslužbenca na deželi. Letna plača za oskrbovanje poštna službe 500 gld., letna plača za oskrbovanje brzojavne službe 120 gld., uradni pavšal 120 gld. in letni pavšal 1000 gld., za vzdrževanje na dan dvakratne

vozne pošte med Senožečami in Divačo. Prošnje v teku treh tednov na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu.

(Italijanaštvo na Reki.) Na Reki se je osnovalo liberalno italijansko politično društvo, ki je izbralo odbor, da sestavi pravila. V tem odboru so: dr. Miha Mayländer, dr. Samuel Mayländer, dr. Kušar, E. Rak, Josip Dumičić in dr. Vio. — Imena ne kažejo, da so ti velmožje Romulovi potomci. In ti »Italijani« so sklenili z večino glasov, da na Reki ni druge, nego italijanska narodnost; kdor ni Italijan, ta je tujec ali renegat. Ali ni to glupost! Sami renegatje hočejo biti Italijani čiste krvi ter Hrvatom odrekajo domovinsko pravico. Sram jih bilo, kukavice! Reka je bila hrvatska in bode navzlic iredentom.

(Judje v Palestini.) Po poročilu ameriškega konzula v Bejrutu je sedaj v Palestini okolu 40 tisoč judov, od teh jih živi 22 tisoč v Jeruzalemu, ostali so raztreseni po raznih krajih.

Telefonska in brzojavna poročila

Dunaj, 19. junija. Cesar se je poslednje dni nekoliko prehladil in potrebuje za nekaj dni popolnega miru.

Dunaj, 19. junija. Cesar, ki je vsled prehlajenja zbolel na rheumi, je danes še v postelji, vendar opravlja svoje posle in je poslušal poročila vojaških in civilnih poročevalcev. Zdravi ga dr. Widerhofer.

Dunaj, 19. junija. Ministra Szell in Lukacs sta danes popoldne prišla na Dunaj, da se dogovorita zaradi odškodnine banki, ako se namreč vzdrži obrok do l. 1907.

Dunaj, 19. junija. Včerajšnji socijalistiški shodi so se izvršili večinoma brez nereda. Govorniki so udrihali po krščansko-socialnih voditeljih in po vladi. Pred stanovanjem posl. Schneiderja so nameravali prirediti večjo demonstracijo, ki jo je pa preprečila policija. Aretovanih je bilo 10 delavcev.

Rim, 19. junija. Posl. Ferri in tovariši izjavijo, da je konec včerajšnje seje poslancev neveljaven, ker zbornica ni bila sklepčna. Predsednik dokazuje veljavnost včerajšnih sklepov. Ferri stavi predlog in zahteva glasovanje po imenih, pri katerem se pokaže, da je zbornica nesklepčna, zato se je morala seja preložiti.

Berolin, 19. junija. Glede vprašanja o razsodiščih se je na mirovnem kongresu v Haagu Nemčija izrekla za predlog Rusije, da se uveljavijo taka sodišča za vsak slučaj posebej proti predlogu angleških zastopnikov, ki so za stalna razsodišča.

Haag, 19. junija. Katoliški poslanci so odklonili povabilo vlade k slavnosti, ki jo priredi na čast delegatom na mirovni konferenci. S tem hočejo iznova protestovati proti izključitvi papeževga zastopnika.

Pariz, 19. junija. Vsi socialistički in strogo republikanski listi izražajo prepričanje, da se Waldeck-Rousseau-u posreči sestava kabineta. Dosedaj je gotovo, da vstopita v njegov kabinet Delcassé in Millerand. Govori se tudi o Kazimir Perier-ju. Socialistički listi ga zagotavljajo vsestranske podpore, zmernejši krogi pa pričakujejo pod njegovo vladno novih bojev.

Pariz, 19. junija. Poročilo generalnega štaba v Nizzi na državnega pravdnika je zelo obteževalno za prijete italijanskega generala Giletto.

Carigrad, 19. junija. Po naročilu zunanega ministra grofa Goluhovskega se je pritožil avstro-ogrski poslanik pri turški vladi radi zadnjega dogodka pri Jablanici.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 806,2 m., srednji zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nobo	Padačina v 24 urah v mm.
17	9. zvečer	729,8	13,7	sl. jug	oblačno	13,4
18	7. zjutraj 2. popol.	727,2 726,9	12,7 16,0	sl. jzab. sl. jug	dež oblačno	
18	9. zvečer	727,3	14,6	sl. jug	oblačno	4,7
19	7. zjutraj 2. popol.	728,5 727,8	14,3 23,1	sr. jug sr. svzh.	sk. oblač. del. oblač.	

Srednja temperatura sobote 13,7°, normale: 18,0°.
Srednja temperatura nedelje 14,4°, normale: 18,1°.

Umrli so:

16. junija. Jakob Pevšek mestni ubogi, 81. let, Karlovska cesta 7. ostarelost.

17. junija Leopold Belar, umir. nadučitelj, 71 let, Breg 38 pljučnica. — Alojzij Buh, mizarja sin, 5. duij Opekarska cesta 35. življenske slabosti.

19. junija. Jožefa Maier, sodnijskega uradnika vdova, 78. let, Wolfove ulice 4. ostarelost.

551 1-1

Potrtega srca javljamo v svojem kakor tudi v imenu svojih sorodnikov vsem prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je Bogu vsemogočnemu dopadlo našo iskreno ljubljeno, nepozabno mater, oziroma staro mater, taščo, sestro in teto, blagorodno gospo

Josipino Maier

vdovo o. kr. sodnika,

danes ponoči ob 2. uri po dolgi, mučni bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, v 80. letu njene dobe poklicati na boljši svet.

Truplo predrage rajnice se boče v torek, dné 20. junija, ob 6. uri popoldne v hiši žalosti Wolfove ulice št. 4 svečano blagoslovilo in potem prepeljalo na pokopališče pri sv. Kristofu ter ondu položilo k zadnjemu počitku.

Sv. zadušne maše se bodo brale v mnogih cerkvah.

Nepozabno rajnico priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dné 19. junija 1899.

Dionizij Maier c. kr. sodnijski svetnik, — Jožef Maier, šolski voditelj, — Adolf Maier, c. kr. poštni kontrolor, — Anton Maier, c. kr. vadnični učitelj, sinovi.

Venci se hvaležno odklanjajo.

552 1-1

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem, da je Vsemogočnemu dopalo našega srčno ljubljene in nepozabnega soproga, oziroma očeta in tasta, gospoda

Leopolda Belar-ja

šolskega voditelja v pek., pevovodja pri mestni farni cerkvi sv. Jakoba, imetnika zlatega zaslužnega križca in zaslužne kolajne, častnega občana na Brezovici in meščana ljubljanskega

po kratki, mučni bolezni, previdenega s svetotajstvi za umirajoče, v 71. letu njegove starosti danes ob 1/2. uri popoldne poklicati v boljšo bodočnost.

Pogreb predragega rajnega se bo vršil v ponedeljek, dné 19. junija ob 6. uri popoldne iz hiše žalosti na Bregu št. 18 na pokopališče pri sv. Kristofu.

Slovesna sv. maša zadušnica se boče brala dné 22. junija ob 10. uri pri sv. Jakobu in dné 28. junija ob 7. uri v stolni cerkvi.

Predragega rajnega priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dné 17. junija 1899.

Marija Belar, soproga. — Albin Belar, c. kr. realni učitelj, sin. — Andrej Žumer, c. kr. okrajni šolski nadzornik, zet.

Montinit, pritrjevalano sredstvo za kamenje, kovino, lesovje itd., priporočila gg. kamnosekom in ključarskim mojstrom tvrdka BRATA EBERL, edina zaloga za Kranjsko, v Ljubljani, Frančiškanske ulice.

Vnana naročila proti povzetju. 228 27 11-2

Vabilo

k

izvanrednemu občnemu zboru

„Posojilnice v Zagorji ob Savi,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo“,

ki se boče vršil

v nedeljo, dné 25. junija 1899,

ob 4. uri popoldne

v posojilnični pisarni.

Dnevni red:

1. Razgovor in pojasnilo o neopravičenih napadih v »Poslanih« g. Fran Sterle ta v »Sl. Narodu«.
2. Volitev dveh namestnikov vsled premembe § 18. zadrudnih pravil.

V Zagorji ob Savi, dné 15. junija 1899.

548 1-1

Načelstvo.

Izvirnik: Giesshübl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko.

Najboljša pitna voda

pri epidemijski nevarnosti, v podobnih slučajih že večkrat preskušena, od zdravniških (X.) avtoritet priznana, je 20 24

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

Ta voda je popolnoma prosta organskih snovij in daje posebno v krajih s sumljivo vodo iz vodnjakov in vodovodov najugodnejšo pijačo.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specializiranih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Št. 283.

547 2-2

Razpis zdravniških služb.

Pri okrajni bolniški blagajni ljubljanski oddajo se

tri zdravniške službe,

katere je nastopiti z dném 1. julija 1899. l.

S temi službami spojena je letna plača po 900 glđ., prosta vožnja k bolnikom in po 20 kr. oddaljnine od klm. pri voznjah izven teritorija ljubljanskega mesta.

Prosilci za te službe vložijo naj svoje zadostno dokumentovane prošnje najdlje

do 25. junija t. l.

pri podpisani blagajni.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.

V Ljubljani, dné 17. junija 1899.

Načelnik:

Ivan Kregar s. r.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné do dné po 4 1/2%. Poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 19. junija.	
Skupni državni dolg v notah	100 glđ. 20 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 » 05 »
Avstrijska zlata renta 4%	119 » 25 »
Avstrijska krona renta 4% 200 kron	99 » 25 »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 05 »
Ogerska krona renta 4% 200	96 » 05 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glđ.	920 » — »
Kreditne delnice, 160 glđ.	323 » 25 »
London vista	120 » 45 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 95 »
20 mark	11 » 78 »
20 frankov (napoleonador)	9 » 55 »
Italijanski bankovci	44 » 52 1/2 »
C. kr. cekini	5 » 67 »

Dné 17. junija.	
4% državne srečke l. 1854, 250 glđ.	171 glđ. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 glđ.	156 » 75 »
Državne srečke l. 1864, 100 glđ.	195 » 15 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 » 60 »
Tisne srečke 4% 100 glđ.	138 » 25 »
Dunavske vravnave srečke 5%	129 » 50 »
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108 » 75 »
Posojilo goriskega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 25 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97 » 40 »
Prijoritne obveznice državne železnice	210 » 75 »
» južne železnice 3%	171 » 40 »
» južne železnice 5%	121 » 25 »
» dolenskih železnic 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 glđ.	203 glđ. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 glđ.	162 » 30 »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 glđ.	20 » 80 »
Rudolfove srečke, 10 glđ.	28 » — »
Salmove srečke, 40 glđ.	86 » — »
St. Genois srečke, 40 glđ.	83 » 75 »
Waldsteinove srečke, 20 glđ.	60 » — »
Ljubljanske srečke	24 » — »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 glđ.	152 » — »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3350 » — »
Akcije tržaškega Lloyda, 500 glđ.	448 » — »
Akcije južne železnice, 200 glđ. sr.	69 » — »
Splošna avstrijska stavbinska družba	106 » — »
Montanska družba avstr. plan.	234 » 05 »
Trboveljska premogarska družba, 70 glđ.	185 » — »
Papirnih rubljev 100	127 » 25 »

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulanina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba „MERCUR“ l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih.